

UZUPEŁNIENIE

Programu działania Muzeum Wojska w Białymstoku

na okres: styczeń 2025 r. – grudzień 2031 r.

W związku z utworzeniem Oddziału Muzeum Wojska w Białymstoku – Galerii Białostockiego Sportu (dalej: GBS, Galeria) wprowadza się zmiany do „Programu działania Muzeum Wojska w Białymstoku na okres: styczeń 2025 r. – 2031 r.”.

Oddział stanowi rozszerzenie zakresu działalności Muzeum o tematykę związaną z lokalnym sportem, ze szczególnym uwzględnieniem historii białostockiego sportu. W związku z tym „Program działania Muzeum (...)” zostaje uzupełniony o zadania związane z jego funkcjonowaniem. Poniżej - opis działań w zakresie funkcjonowania Galerii Białostockiego Sportu.

I. Ogólna charakterystyka Oddziału Muzeum Wojska w Białymstoku – Galerii Białostockiego Sportu

Galeria Białostockiego Sportu - jako Oddział Muzeum Wojska w Białymstoku - została utworzona na mocy nowego statutu Muzeum nadanego uchwałą nr XVI/239/25 Rady Miasta Białystok z dnia 24 czerwca 2025 r. Pozwoli to na korzystanie z doświadczenia, struktur i procedur już działającej instytucji. Siedziba Oddziału mieści się przy ul. Jana Kilińskiego 7 w Białymstoku, ale docelowo Galeria Białostockiego Sportu będzie zlokalizowana na Stadionie Miejskim w Białymstoku (Chorten Arena) przy ul. Słonecznej 1.

Do zadań Oddziału będzie należało: zachowanie, dokumentowanie oraz upowszechnianie dziedzictwa sportowego miasta Białegostoku. Poprzez gromadzenie eksponatów, opowiadanie historii ludzi sportu oraz organizację wystaw i działań edukacyjnych. Instytucja ma wpływać na kształtowanie lokalnej tożsamości i budowanie „sportowej” świadomości białostoczan. W połączeniu z emocjami jakie wzbudza sport (duma, radość, wzruszenie, poczucie przynależności) pozwoli na stworzenie miejsca, angażującego i inspirującego kolejne pokolenia mieszkańców naszego miasta.

GBS będzie prowadzić ścisłą współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, klubami i stowarzyszeniami sportowymi miasta Białegostoku, środowiskami sympatyków związanymi z klubami sportowymi, środowiskiem kolekcjonerskim, instytucjami muzealnymi, naukowo-badawczymi, zarówno w kraju jak i za granicą.

II. Plany na okres: sierpień 2025 – grudzień 2031

Najważniejszym zadaniem planowanym na lata 2025 – 2031 będą działania związane z powstaniem siedziby GBS oraz otwarciem Galerii. Ponadto w ramach *Programu* działania zdefiniowano następujące cele:

1. Realizacja misji Galerii poprzez zachowanie, badanie, upamiętnianie i upowszechnianie wiedzy dotyczącej sportu w Białymstoku od odzyskania niepodległości w lutym 1919 r. po czasy współczesne.
2. Wypromowanie marki GBS jako ważnej instytucji dokumentującej i pokazującej historię białostockiego sportu.
3. Zbudowanie i uzupełnianie kolekcji związanej z białostockim sportem.

4. Zabezpieczenie i konserwacja posiadanych oraz pozyskiwanych eksponatów.
5. Zapewnienie pełnej dostępności GBS dla osób ze specjalnymi potrzebami i seniorów.
6. Zbudowanie i rozwój współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz muzeami zajmującymi się tematyką sportową w kraju i poza jego granicami.
7. Stworzenie „mówionego” archiwum sportowej historii miasta w celu dokumentowania relacji sportowców i świadków wydarzeń sportowych.
8. Sprawne i efektywne zarządzanie GBS oraz podnoszenie kompetencji pracowników.

III. Działalność merytoryczna

Jednym z pierwszych i najważniejszych zadań GBS jest systematyczne budowanie kolekcji muzealnej, która stanie się trwałym i wiarygodnym zapisem sportowego dziedzictwa miasta. Pozyskiwane eksponaty będą przede wszystkim dotyczyły historii sportu w Białymstoku. Uwaga skupiona zostanie na pamiątkach pokazujących historię białostockich klubów (m.in. Jagiellonii, Gwardii a po zmianie nazwy Hetmana, Juwenii, Włókniarza, Podlasia, Żubrów, Lowlanders) oraz sportowców urodzonych w Białymstoku lub reprezentujących miejscowe kluby. Podczas budowania kolekcji uwzględniony zostanie sport: szkolny, akademicki, amatorski, zawodowy, sport osób niepełnosprawnych czy działania związane z tzw. kulturą kibicowską.

Gromadzone przedmioty, poprzez wpis do inwentarza muzealnego, staną się muzealiami. Ich status zostanie potwierdzony opracowaniem naukowym obejmującym m.in. opis, klasyfikację, datowanie, określenie pochodzenia i kontekstu, dokumentację fotograficzną. Muzealia rejestrowane będą w istniejącym w Muzeum Wojska w Białymstoku podziale na realia i dokumenty (archiwalia i fotografie). Przedmioty pozyskiwane będą na podstawie darowizn, zakupów lub depozytów, we współpracy m.in. z klubami, sportowcami, kibicami lub instytucjami.

1. Wystawa stała

Budowanie kolekcji muzealnej GBS jest ściśle związane z przygotowaniem koncepcji i stworzeniem ekspozycji stałej. To ona najpełniej zaprezentuje zbiory instytucji, uporządkuje narrację oraz stworzy relację instytucji z publicznością. Scenariusz wystawy zakłada podział na dwa główne tematy:

a) Historia Jagiellonii Białystok

Jagiellonia Białystok to jeden z najbardziej rozpoznawalnych klubów sportowych w Polsce, mający ogromne znaczenie dla lokalnej społeczności. Klub został założony w 1920 roku, a jego początki sięgają WKS 42. pułku piechoty. Przez wiele dekad 'Jaga', jak mówią o niej kibice, przeszła długą i krętą drogę – od występów w niższych ligach po awans do Ekstraklasy i rywalizację z czołówką krajowych zespołów. Historia klubu przypomina opowieść filmową z wielkim „happy endem”, jakim było zdobycie pierwszego w historii mistrzostwa Polskie w sezonie 2023/2024. Ten triumf nie tylko zapisał się złotymi zgłoskami w historii klubu, ale także umocnił jego znaczenie dla Białegostoku i całego regionu. Mistrzostwo Polski stało się źródłem ogromnej dumy dla mieszkańców, podkreślając rolę Jagiellonii jako symbolu lokalnej tożsamości i jedności. Ta ponad stuletnia historia zostanie pokazana za pomocą pamiątek przekazanych m.in. przez klub, jego sportowców (Jagiellonia

przez dziesiątki lat była klubem wielosekcyjnym), kibiców, dokumenty i fotografie ze zbiorów muzealnych, multimedia.

b) Aleja Gwiazd

Wystawa przybliży sylwetki wielu wybitnych białostockich sportowców, z różnych dekad ostatnich 110 lat, reprezentujących liczne dziedziny sportu. Wśród nich m.in. Janinę Kurkowską-Spychajową (łuczniczkę, 38-krotną mistrzynię świata), kapitana Adama Gątkiewicza (jeźdźca okresu międzywojennego, oficera 14. dywizjonu artylerii konnej), Kazimierza Kucharskiego (lekkoatletę, 11-krotnego indywidualnego mistrza Polski w biegach na 400, 800 i 1500 m., dziesięciokrotnego rekordzistę Polski, uczestnika IO w Berlinie 1936), Pawła Świderskiego (kolarza, zwycięzcę wielu wyścigów w latach 60. XX wieku), Jerzego Melcera (piłkarza ręcznego, 121-krotnego reprezentanta Polski, uczestnika IO w Monachium w 1972, brązowego medalistę IO w Montrealu), Dariusza Snarskiego (pięściarza, trzykrotnego mistrza Polski w wadze lekkiej: w 1991, 1996 i 1997, uczestnika IO w Barcelonie 1992), Joannę Szeszko (siatkarkę, wieloletnią przyjmującą i kapitan AZS Białystok), Pawła Skowrońskiego (kajakarza, wielokrotnego medalistę Mistrzostw Świata, Europy i Polski), Michała Obryckiego, Pawła Dunaja, Jarosława Zdanowicza (himalaistów), Kamili Lićwinko (skoczkini wzwyż, dwukrotnej finalistki IO w Rio de Janeiro 2016 i Tokio 2020, halowej mistrzyni świata, brązowej medalistki mistrzostw świata na otwartym stadionie, multimedalistki mistrzostw Polski, rekordzistki Polski), Wojciecha Nowickiego (młociarz, mistrz olimpijski z Tokio 2020, wicemistrz świata, multimedalista mistrzostw Polski). Wśród wyróżnionych znajdują się również sportowcy niepełnosprawni m.in. Rafał Czuper (tenisista stołowy), Jerzy Truchanowicz (alpinista), Waldemar Kikolski (biegacz).

c. Przestrzenie inne

Części ekspozycyjnej towarzyszyć będą: strefa wejścia, sala audiowizualna (miejsce spotkań, promocji książek, wspólnego oglądania i przeżywania wydarzeń sportowych). Planowane jest stworzenie sali wystaw czasowych oraz sali edukacyjnej w kształcie sportowego boiska. W ramach zwiedzania GBS planowane jest także udostępnienie wybranych stref Stadionu Miejskiego w Białymstoku (Chorten Arena).

2. Wystawy czasowe

W zakładanym okresie planuje się przygotowanie minimum dwóch wystaw czasowych rocznie. Wystawy będą prezentowane w sali wystaw czasowych GBS jak i poza jej siedzibą (np. przestrzeń miejska, komunikacja publiczna, siedziby innych muzeów w kraju i poza jego granicami). Planowane tematy wystaw będą przede wszystkim uwzględniać wątki związane z historią białostockiego sportu, brać pod uwagę posiadane zbiory oraz aktualne potrzeby.

3. Działalność edukacyjna i upowszechniająca wiedzę

Szeroko rozumiana działalność edukacyjna i popularyzująca historię białostockiego sportu oraz kulturę fizyczną będzie obecna w funkcjonowaniu Galerii i realizowana poprzez m.in.:

- stworzenie i realizację programów mających na celu popularyzację historii białostockiego sportu;

- współpracę z klubami i stowarzyszeniami sportowymi;
- współpracę ze szkołami przy realizacji projektów edukacyjnych mających na celu promowanie historii sportu i szeroko pojętej kultury fizycznej;
- promocję sportu i aktywnego stylu życia;
- wydawnictwa (katalogi/broszury towarzyszące wystawom, katalogi zbiorów, przewodniki, wydawnictwa okolicznościowe i edukacyjne);
- współpracę z ośrodkami akademickimi;
- stronę internetową i aktywność w mediach społecznościowych.

IV. Podsumowanie

Ponieważ Galeria Białostockiego Sportu jest Oddziałem Muzeum Wojska to wszelkie procedury związane z działalnością Oddziału będą tożsame z działaniami Muzeum Wojska w Białymstoku. Uzupełnienie pokazuje tylko te obszary działalności merytorycznej, które są różne od działalności merytorycznej jednostki macierzystej. Pozostałe zakresy działalności jak np.: konserwacja zbiorów, digitalizacja, programy informatyczne, procedury administracyjne, itd. zostały ujęte w „Programie działania Muzeum Wojska w Białymstoku na okres: styczeń 2025 r. – grudzień 2031 r.”.

Robert Sadowski